

EL LLENGUATGE

La tolerància

Amb el mateix significat general que el substantiu *tolerància* i que els altres mots de la mateixa família, com el verb *tolerar*, poden usar-se també els mots d'altres famílies: la idea que expressen és prou elemental perquè el llenguatge hagi creat una certa diversitat de recursos amb què comunicarla. Però sense haver perdut la capacitat per a expressar aquest significat general, els mots d'aquesta família han adquirit una significació especialitzada que no atribuïm als seus sinònims o mots de sentit afí. En primer lloc, d'acord amb un ús tradicional, cal esmentar la significació relacionada amb la política, la moral i, especialment, la religió. El Diccionari Fabra indica, efectiva-ment, com un significat especial de *tolerància*, «disposició a deixar els dissidents practicar lliurement llur religió». Més modernament, *tolerància* i *tolerar* han esdevingut termes del llenguatge de la medicina, tal com ja també assenyalava el Fabra, que reconeix a *tolerar* el significat especial, dins d'aquest llenguatge, «resistir sense dany l'acció (d'una metzina, medicament, etc.)». I la Gran Enciclopèdia, és clar, dedica apartats especials (amb una àmplia explicació per a la tolerància religiosa) a aquests conceptes, incloent-hi el que afecta l'ús de *tolerància* en el llenguatge de la tecnologia. I, encara, potser un dia caldrà afegir-hi el significat amb què avui els sibarites fan servir el verb *tolerar*, en frases com ara la següent, que els són molt usuals: *L'únic xampany que tolero és el xampany francès.* (Com se sap, el mot *xampany*, fent abstracció de les limitacions, de caràcter exclusivament legal, que imposa la denominació de les denominacions d'origen, es pot aplicar a qualsevol vi escumós a l'estil de

Champagne)

Deixant de banda aquest significats especialitzats, un sinònim de *tolerar* que cal no oblidar és el verb *comportar*, sobretot tenint en compte el seu ús tan popular, cosa que el fa particularment adequat per als diàlegs de les obres narratives, en què es pretén sovint que el llenguatge s'acosti a les formes vives i col·loquials, sense que sempre s'envisquin, però &ld mirjans més apropiats per a aconseguir-ho. *Comportar* té la seva aplicació més adequada quan és qüestió de la conducta del tracte personal i de la relació familiar. Hi ha, així mateix, *fer els ulls grossos*, de valor no igual però afí, que algú, indegudament, influeix pel castellà, converteix en «fer la vista grossa».

Albert Jané